

QUAN HỆ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM - RUMANI (2010 - 2016)Nguyễn Thế Hà^{a*}, Dan Vătămă^b

Nhận bài:

02 – 01 – 2018

Chấp nhận đăng:

20 – 03 – 2018

<http://jshe.ued.udn.vn/>

Tóm tắt: Việt Nam và Rumani là hai đất nước có mối quan hệ truyền thống với hơn 65 năm kể từ ngày thiết lập quan hệ ngoại giao. Trước 1950, với tư cách là quốc gia xã hội chủ nghĩa, Rumani đã giúp đỡ trên nhiều lĩnh vực trong nhiều giai đoạn lịch sử và góp phần đáng kể vào ủng hộ cuộc kháng chiến chống Mỹ của nhân dân Việt Nam. Từ năm 1989, sau khi thay đổi thể chế chính trị, Rumani vẫn tiếp tục duy trì mối quan hệ truyền thống với Việt Nam. Từ đó đến nay, quan hệ hai nước được phát triển theo chiều hướng mới, trong đó quan hệ kinh tế được đề cao. Từ những hợp tác sau khi chuyển đổi, hai nước đạt được những thành tựu quan trọng về kinh tế. Bài viết này góp phần nghiên cứu quan hệ kinh tế hai nước ở phương diện hợp tác thương mại qua việc làm rõ các nhân tố, quá trình, thành tựu hợp tác thương mại giữa Việt Nam và Rumani từ năm 2010 đến 2016. Trên cơ sở đó, bài báo đánh giá triển vọng của mối quan hệ này trong thời gian tới.

Từ khóa: Việt Nam; Ruman; thương mại; xuất khẩu; nhập khẩu.

1. Đặt vấn đề

Thương mại luôn là lĩnh vực quan trọng trong quan hệ kinh tế giữa các quốc gia. Sau khi chuyển đổi chế độ chính trị ở Rumani, quan hệ thương mại giữa Việt Nam và Rumani được tăng cường kể từ năm 1994, khi hiệp định hợp tác thương mại giữa hai nước được kí kết. Nhưng vì những khó khăn riêng của hai nước cho nên đến 2010, tình hình hoạt động thương mại hai nước mới thực sự khởi sắc và đạt được những thành tựu đáng kể trong trao đổi cán cân thương mại hàng hóa và trao đổi thương mại dịch vụ. Điều này mở đầu cho sự phát triển ở một mức độ nhất định và một tính chất mới trong quan hệ kinh tế và trong các lĩnh vực khác giữa Việt Nam và Rumani từ trước đến nay.

2. Nội dung**2.1. Cơ sở thúc đẩy quan hệ thương mại Việt Nam - Rumani**

- *Cơ sở lịch sử:* Việt Nam và Rumani đã có mối quan hệ ngoại giao từ năm 1950, với gần 70 năm lịch sử quan hệ hợp tác. Từ đó tới nay, hai đất nước vẫn duy trì mối quan hệ tốt đẹp trên mọi lĩnh vực chính trị, kinh tế, giáo dục... Năm 1950 khi Việt Nam đang rất khó khăn, Rumani là một trong số quốc gia đầu tiên công nhận nền độc lập của Việt Nam. Điều này tạo thuận lợi rất lớn cho sự nghiệp kháng chiến chống Pháp của nhân dân Việt Nam. Sau khi thiết lập quan hệ ngoại giao, quan hệ giữa hai nước tiếp tục được phát huy. Ngày 18 tháng 8 năm 1957, Hồ Chí Minh - Chủ tịch nước Việt Nam dân chủ cộng hòa có chuyến thăm Rumani. Trong chuyến thăm này “*hai bên đã thảo luận những vấn đề có liên quan đến lợi ích của hai Đảng*” [9, tr.472-473]. Tiếp nối truyền thống đó, năm 1966, Thủ tướng Emil Bodnaras của Rumani đã có chuyến thăm làm việc tại Việt Nam. Các cuộc viếng thăm giữa hai chính phủ góp phần tạo sự hiểu biết lẫn nhau, củng cố vững chắc mối quan hệ giữa hai nước. Thủ tướng Phạm Văn Đồng khẳng định: “*Việt Nam cảm ơn sự hỗ trợ của Đảng và nhân dân Rumani, cả về kinh tế và quân sự, Việt Nam cần sự trợ giúp này, bởi vì điều đó đã làm tăng thêm sức mạnh của cuộc chiến đấu của nhân dân Việt Nam*” [13]. Thực tế cho thấy, từ năm 1950 đến năm 1989 Rumani đã giúp đỡ Việt Nam với tư cách là một người bạn trong khối

^{a,b}Đại học Ovidius, Rumani

* Liên hệ tác giả

Nguyễn Thế Hà

Email: thehasp@gmail.com

Xã hội Chủ nghĩa trong lĩnh vực kinh tế bao gồm cả trong giai đoạn chiến tranh và sau ngày Việt Nam thống nhất. “*Trước năm 1989, Rumani đã viện trợ cho Việt Nam 66 triệu rúp, xoá nợ 25,5 triệu rúp*” [5, tr.15].

Sau năm 1975, cùng lúc với thống nhất Việt Nam, các phái đoàn Rumani đã đến thăm miền Trung và miền Nam Việt Nam trong đó có thành phố Hồ Chí Minh để mở rộng việc phát triển mối quan hệ kinh tế song phương [7, tr.61]. Đó thực sự là những món quà lớn mà nhân dân Rumani đã dành cho Việt Nam, trong khi cả nước Việt Nam đang tập trung cho cuộc kháng chiến bảo vệ độc lập và tái thiết đất nước. Những sự giúp đỡ này của Rumani dành cho Việt Nam chính là một phần giúp Việt Nam vượt qua khó khăn trong cuộc kháng chiến chống Mỹ và khắc phục hậu quả sau chiến tranh. Đây cũng một trong những yếu tố quan trọng để tiếp tục phát triển quan hệ hợp tác giữa hai nước sau những thay đổi về chính trị của Rumani trong năm 1989.

Sau khi thay đổi thể chế chính trị trong năm 1989, Rumani tiếp tục tăng cường mối quan hệ truyền thống với Việt Nam. Trong những năm gần đây, các nhà lãnh đạo hai nước có nhiều chuyến thăm, làm việc qua lại lẫn nhau, củng cố mối quan hệ truyền thống tốt đẹp giữa Rumani và Việt Nam. Từ phía Việt Nam đã có những cuộc viếng thăm Rumani và ngược lại. Đối với Rumani, Việt Nam luôn có định hướng phát triển mối quan hệ song phương trên tất cả các lĩnh vực. Đồng thời Việt Nam cũng xác định Rumani là đối tác thương mại lâu dài. Từ sau 1990, Việt Nam và Rumani đã kí nhiều văn bản pháp lí cho sự hợp tác trong giai đoạn mới: Hiệp định về Thương mại và Thanh toán (4/12/1991 tại Hà Nội); Hiệp định về Khuyến khích và Bảo hộ đầu tư (1/09/1994 tại Bucharest); Hiệp định về Vận tải đường biển (1/9/94 tại Bucharest); Thoả thuận về hợp tác giữa hai Phòng Thương mại và Công nghiệp (16/10/2003 tại Bucharest) [6]. Những nền tảng lịch sử, các cuộc viếng thăm ngoại giao và các thoả thuận đạt được là những yếu tố lịch sử tạo nên tảng quan trọng để phát triển quan hệ thương mại hai nước.

- *Cơ sở về chính sách:*

Về phía Việt Nam, sau Đại hội VI, Đảng Cộng sản Việt Nam quán triệt tư tưởng “*chuyển biến kinh tế sang cơ chế thị trường*” kiên quyết “*đổi mới tư duy đối ngoại*”. Từng bước thay đổi chính sách đối ngoại, phù hợp với tình hình trong nước và quốc tế. Tại Đại hội

VIII, Đảng Cộng sản Việt Nam đưa ra chủ trương “*Việt Nam sẵn sàng là bạn, là đối tác tin cậy của các nước trong cộng đồng quốc tế*” [2, tr.76]. Đến Đại hội XI của Đảng Cộng sản Việt Nam đã hoàn chỉnh thêm một bước trong chính sách đối ngoại, hội nhập quốc tế: “*Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, rộng mở, đa phương hóa, đa dạng hóa các quan hệ quốc tế. Việt Nam sẵn sàng là bạn, là đối tác tin cậy của các nước trong cộng đồng quốc tế*” [15, tr.77]. Đối với Rumani, Việt Nam luôn giữ vững quan điểm là một đối tác truyền thống trong quá trình hội nhập của Việt Nam. Trong quan hệ với Rumani, Việt Nam xác định “*mong muốn thúc đẩy quan hệ lâu dài và tiếp tục củng cố quan hệ hữu nghị và hợp tác truyền thống giữa hai nước*” [1]. Từ ngày 11 đến ngày 14 tháng 07 năm 2016, trong khuôn khổ chuyến thăm Việt Nam của chính phủ Rumani, Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc khẳng định: “*Việt Nam luôn coi trọng phát triển quan hệ hữu nghị và hợp tác nhiều mặt với các nước bạn truyền thống ở khu vực Trung Đông Âu, trong đó có Rumani*” [12].

Trong khi đó, sau khi thay đổi thể chế chính trị năm 1989, Rumani đã đẩy mạnh chính sách hội nhập quốc tế; mở cửa đối với các nước trong khu vực và trên toàn cầu. Việc Rumani trở thành thành viên chính thức của EU là một bước đột phá trong lộ trình hội nhập khu vực. Đồng thời, Rumani cũng có định hướng để vươn mình ra thế giới. Thực tế, sau khi gia nhập EU vào năm 2007, Rumani thực hiện chính sách hướng về khu vực châu Á [16]. Những đối tác truyền thống ở châu Á như Việt Nam sẽ là cầu nối quan trọng cho chính sách đối ngoại của Rumani. Chính vì vậy, đối với Việt Nam, Rumani luôn coi trọng Việt Nam trong chính sách đối ngoại, mong muốn hợp tác lâu dài với Việt Nam trên các lĩnh vực. Trong quan hệ thương mại, Rumani xác định Việt Nam là một đối tác lâu dài tại khu vực châu Á. Điều này được học giả Ion. Dragnea khẳng định: “*Trong tương lai cần phải tăng lên gấp 10 lần những nỗ lực của chúng ta để giữ gìn và phát triển mối quan hệ Rumani - Việt Nam*” [13].

Như vậy, cả hai bên đều nhận thấy sự cần thiết tăng cường quan hệ song phương trên nhiều mặt, nhất trí “*mong muốn mở rộng và phát triển quan hệ kinh tế thương mại giữa hai nước trên cơ sở các nguyên tắc bình đẳng và cùng có lợi*” [3]. Đó là tiền đề quan trọng cho sự thúc đẩy quan hệ giữa hai nước trong lĩnh vực thương mại.

- *Tiềm năng*: Rumani là một nước có một thế mạnh về thị trường, điều kiện thuận lợi để phát triển các hoạt động thương mại. Rumani là quốc gia có thị trường tiêu thụ lớn ở khu vực châu Âu với hơn 20 triệu người. Đặc biệt, Rumani là thị trường có nhu cầu lớn về các sản phẩm nông nghiệp nhiệt đới mà Việt Nam đang có. Hiện nay Rumani đang tập trung mạnh trong việc phát triển phần mềm cao cấp và dịch vụ của Rumani là gần như hoàn toàn xuất khẩu có điều khiển, phục vụ thị trường khu vực và toàn cầu [4, tr.6]. Qua cái nhìn tổng quan có thể nhận định Rumani đang ngày càng hấp dẫn đối với các doanh nhân trong thương mại và đầu tư, có chính sách thuế chặt chẽ, tự do hóa các nguồn cung cấp năng lượng, hệ thống giáo dục và y tế đang được cải cách. Đây là những điểm mạnh nâng cao triển vọng kinh doanh của Rumani. Đồng tiền Rumani đã là một trong số các đồng tiền ổn định nhất khu vực trong 2-3 năm qua [4, tr.4].

Tình hình kinh tế, chính trị, văn hóa - xã hội của Rumani trong những năm gần đây rất ổn định. Từ năm 2000, nền kinh tế đã phục hồi và tăng trưởng đều. Mặc dù vẫn còn một số thách thức trong các điều kiện kinh tế, vẫn có những cơ hội cho các doanh nghiệp nước ngoài, đặc biệt trong các lĩnh vực như an ninh mạng, công nghệ môi trường, mỹ phẩm, chăm sóc sức khỏe, và thiết bị nông nghiệp. Ngoài ra, trong bối cảnh đẩy mạnh cải cách chính sách, Rumani đặt trọng tâm vào các lĩnh vực có lợi thế cạnh tranh, là các ngành nhận được tài trợ của EU như sản phẩm y tế/được phẩm, năng lượng, lâm nghiệp và thủy sản [4; tr.5]. Hiện nay, Rumani đang chính sách hoàn thiện các cơ sở hạ tầng nhằm thu hút các nguồn đầu tư với nước ngoài. Có thể nhận thấy “*Rumani là một thị trường có tiềm năng to lớn, một vị trí chiến lược. Rumani là một thị trường có môi trường kinh doanh ngày càng vững chắc*” [4, tr.4].

Bên cạnh đó, Việt Nam cũng là một thị trường màu mỡ đối với Rumani và các quốc gia khác trên thế giới. Xét về khả năng tiêu thụ, Việt Nam là một thị trường lớn với gần 100 triệu dân, cơ cấu dân số trẻ với khoảng 65% dân số trong độ tuổi lao động, trên 35% dưới 45 tuổi, hơn 1 nửa dân số có độ tuổi 30 và thu nhập của người dân ngày càng cao [14]. Qua đây cho thấy, Việt Nam là một thị trường tiêu thụ rất lớn, một “miền đất hứa” cho các nhà đầu tư nước ngoài vào Việt Nam. Đồng thời Việt Nam đã gia nhập nhiều tổ chức quốc tế

như ASEAN, APEC, đặc biệt Việt Nam đã gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) năm 2006, đánh dấu bước ngoặt lớn trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam. Các dòng vốn đầu tư nước ngoài đổ vào Việt Nam tăng đột biến, nhất là nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Năm 2007, lượng vốn FDI đăng kí đạt 21,348 tỉ USD, tăng gần 80% so với năm 2006 (năm 2006 đạt 12,044 tỉ USD), và đạt mức kỉ lục gần 72 tỉ USD vào năm 2008. Tuy nhiên, sau đó lượng FDI lại liên tục giảm: năm 2009 đạt 23,107 tỉ USD; 2010 đạt 19,764 tỉ USD; 2011 đạt 14,696 tỉ USD; năm 2012 đạt 16,3 tỉ USD; năm 2013 đạt 21,6 tỉ USD [8, tr.21].

Tóm lại, tiềm năng phát triển cho lĩnh vực thương mại giữa hai đất nước Việt Nam và Rumani là rất lớn. Xét về thị trường tiêu thụ, chính sách hợp tác giữa hai nước,... có nhiều thuận lợi cho việc hợp tác trao đổi hàng hóa giữa hai nước. Tuy nhiên việc triển khai các mối quan hệ hợp tác này vẫn còn chưa thực sự tương xứng với tiềm năng. Mặc dù vẫn còn nhiều khó khăn, chẳng hạn như khoảng cách địa lí, sự khác nhau về chính sách thuế của mỗi quốc gia... nhưng trong tương lai cần phải khắc phục những khó khăn để phát triển hợp tác giữa hai quốc gia tương xứng với tiềm năng, góp phần quan trọng vào việc phát triển kinh tế của Việt Nam và Rumani.

2.2. Thành tựu và đặc điểm hợp tác thương mại giữa Việt Nam và Rumani

- *Giá trị hợp tác thương mại*: Sau khi thay đổi thể chế chính trị vào năm 1989, Rumani và Việt Nam vẫn tiếp tục đẩy mạnh mối quan hệ hợp tác lẫn nhau. Hợp tác thương mại được xem như một nội dung quan trọng trong quan hệ song phương. Sau 1989, quan hệ hai nước được tăng cường với tư cách quan hệ truyền thống, nhiều hiệp định, thỏa thuận được kí kết, mở đường cho quan hệ hợp tác thương mại và các lĩnh vực khác phát triển. Từ sau 1990, đại diện hai quốc gia đã kí nhiều văn kiện tạo khung pháp lí cho sự hợp tác trong giai đoạn mới. Việt Nam đã hoàn tất trả nợ Rumani vào ngày 11/3/2002. Việt Nam và Rumani có tiềm năng hợp tác trên nhiều mặt; thị trường hai nước có thể bổ sung cho nhau. Rumani có thế mạnh trong các lĩnh vực: dầu khí, hoá dầu, kiến trúc, xây dựng, y tế, chế biến nông sản... và có nhu cầu nhập từ Việt Nam sản phẩm nhiệt đới, hàng tiêu dùng... [5, tr.17].

Từ năm 2010, sau khi Rumani cơ bản vượt qua được cuộc khủng hoảng toàn cầu 2008, kinh tế đi vào ổn định trở lại. Điều kiện kinh tế, chính trị, ổn định là cơ hội cho việc hợp tác thương mại giữa Việt Nam và Rumani được xúc tiến và hướng tới những mục tiêu lớn. Trên cơ sở đó, thực trạng hợp tác thương mại giữa hai nước đã bắt đầu đạt được những thành tựu đáng kể. Kim ngạch hợp tác, trao đổi thương mại giữa hai quốc gia trong giai đoạn từ 2010 đến năm 2016 được thể hiện rõ trong bảng thống kê số liệu ở Bảng 1.

Từ bảng số liệu chúng ta có thể có thể nhận thấy sự phát triển rõ nét trong kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam vào Rumani không ngừng được tăng lên từ năm 2011 đến 2016, theo một sự tăng trưởng rất rõ rệt. Qua đó, cho thấy tiềm năng được khai thác ngày càng đúng mức. Đáng chú ý là năm 2014, tổng giá trị xuất nhập khẩu (XNK) hai nước lần đầu tiên đạt mức hơn 150 triệu USD, tăng 28,5% so với năm 2013 (117,0 triệu USD), trong đó xuất khẩu của Việt Nam sang Rumani

đạt gần 100 triệu USD, tăng hơn 40% và nhập khẩu đạt 52 triệu USD, tăng khoảng 10% so với năm 2013.) Riêng 6 tháng đầu năm 2015, tổng kim ngạch XNK hai bên đạt trên 80 triệu USD, trong đó Việt Nam xuất khẩu sang Rumani đạt 55,1 triệu USD, tăng 5% [5, tr.17]. Năm 2016, tổng giá trị trao đổi thương mại giữa Việt Nam và Rumani năm 2016 đạt trên 250,5 triệu USD, tăng 45% so với năm 2015 (180 triệu USD), trong đó xuất khẩu của Việt Nam sang Rumani đạt gần 100 triệu USD, tăng 5% và nhập khẩu đạt 150,5 triệu USD, tăng hơn 120% so với năm 2015 [11]. Tính từ năm 2010 đến năm 2016 kim ngạch trao đổi thương mại giữa hai nước đạt mức tăng gần 150 triệu USD, trung bình mỗi năm tăng hơn 21 triệu USD. Tuy nhiên so với một số đối tác khác cho thấy, kết quả quan hệ thương mại của hai nước đang rất hạn chế.

Bảng 1. Kim ngạch xuất nhập khẩu giữa Việt Nam và Rumani

Đơn vị: triệu USD

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
VN xuất khẩu	70,7	74,434	80,605	69,145	99,234	102,208	150,030
VN nhập khẩu	32,1	29,022	21,919	47,168.	51,909	73,433	101,020
Cán cân xuất nhập khẩu	102,8	101,456	102,524	116,313	151,143	175,641	251,05

[Nguồn: <http://www.viomas.org/65-nam-quan-he-hop-tac-viet-nam-rumani>;
<http://www.viomas.org/65-nam-quan-he-hop-tac-viet-nam-rumani>]

Bảng 2. Tương quan xuất nhập khẩu Việt Nam - Rumani so với một số quốc gia khác (2015)

Đơn vị: Triệu USD

	Rumani	Trung Quốc	Mỹ	Philippin	Singapo	Toàn cầu
Xuất khẩu	102,208	17 109	33 479	2 202	3 284	162 017
Nhập khẩu	73, 433	49 256	7 795	906	6 038	165 570
Cán cân XNK	175,641	66 635	41 275	2 926	9 22	327 587

[Nguồn: Báo cáo Bộ Công thương năm 2016]

Có thể thấy, kết quả hợp tác thương mại Việt Nam và Rumani so với các nước khác giữ vị trí còn rất khiêm tốn. Điều này xuất phát từ nhiều nguyên nhân khác

nhau. Trước hết phải nói đến vị trí địa lý xa cách, về sự bất cập về hàng rào thuế quan giữa hai quốc gia. Bên cạnh đó, cả Việt Nam và Rumani cũng trải qua những

khó khăn trong những cuộc khủng hoảng. Ở Việt Nam khủng hoảng về đường lối trước 1986, Rumani khủng hoảng chính trị trước 1989, thêm vào đó là ảnh hưởng nặng nề của cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu năm 2008 mất khá nhiều thời gian ổn định đối với cả hai đất nước. Những nguyên nhân này phần nào trở thành rào cản cho hợp tác thương mại Việt Nam- Rumani. Tuy nhiên, những kết quả đạt được trong những năm qua và tình hình đang diễn ra cho phép hai đất nước hi vọng về một tương lai tốt đẹp trong quan hệ thương mại lâu dài và hiệu quả trên nhiều mặt hàng khác nhau.

- *Cơ cấu sản phẩm trao đổi thương mại:* Việc hợp tác thương mại giữa Việt Nam và Rumani đã tiến hành trong khoảng thời gian khá lâu. Hiệp định kí kết hợp tác thương mại hoàn thành từ năm 1991, nhưng trước 2010, do ảnh hưởng cuộc khủng hoảng về chính trị và kinh tế ở cả hai nước, nên hoạt động hợp tác thương mại giữa Việt Nam - Rumani diễn ra mờ nhạt. Từ năm 2010, khi Việt Nam hoàn thiện chính sách hội nhập, Rumani cơ bản khắc phục được cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu 2006 - 2008 hoạt động thương mại giữa hai quốc gia bắt đầu có những khởi sắc. Cả Việt Nam và Rumani đều xác định là đối tác quan trọng của nhau, đồng thời chiếm vị trí lớn đối với cả hai nước trong chính sách vươn ra thế giới. Kết quả trao đổi thương mại trong giai đoạn 2010 đến 2016 cho thấy các mặt hàng sản phẩm chủ yếu của Việt Nam sang Rumani là các mặt hàng nông nghiệp như cà phê, gạo, sản phẩm thủy sản và các sản phẩm máy vi tính, điện tử và linh kiện... Giữa hai nước đang từng bước xác lập các sản phẩm thế mạnh của mình trong hoạt động trao đổi thương mại. Phía Việt Nam tăng cường phát triển các sản phẩm nông nghiệp như lúa gạo, cà phê, thủy hải sản như cá tra, cá basa, các sản phẩm cao su tự nhiên... Bởi vì hiện nay nông nghiệp vẫn là một thế mạnh của Việt Nam trong lĩnh vực hợp tác thương mại. Bên cạnh đó, thế mạnh của Rumani xuất khẩu sang Việt Nam như gốm thép tấm các loại, phi thép, nhựa gia dụng, hóa chất, dược phẩm... Các mặt hàng xuất khẩu của Việt Nam sang Rumani chủ yếu là khoáng sản (quặng apatite, than antracite, thiếc) và những mặt hàng phi thực phẩm như cao su, đay, nhiều nhất là đường, cà phê, chè, gia vị, sau đó là các mặt hàng thủy sản, máy và dụng cụ điện, các phụ kiện điện tử [7, tr.63]. Theo số liệu thống kê của Tổng cục hải quan năm 2014 Việt Nam xuất khẩu đến Rumani đạt 69.145.042 USD, trong đó hàng thủy sản

đạt 9.446.264 USD, cà phê đạt 13.973.441 USD, máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện đạt 762.207 USD và máy móc thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác đạt 12.182.650 USD; và trong năm 2015, xuất khẩu cà phê là 12.785.985 USD, hàng thủy sản 6.488.022 USD, các thiết bị máy móc, dụng cụ là 10.781.665 USD,... Về phía Rumani, xuất khẩu sang Việt Nam các mặt hàng bột mì, dược phẩm, hóa chất, thiết bị toa xe, nguyên liệu dệt may và sản phẩm gỗ... Các mặt hàng chính Rumani xuất khẩu sang Việt Nam năm 2014 gồm bột mì (25,2 triệu USD), máy móc phụ tùng (11,0 triệu USD), hóa chất các loại (4,1 triệu USD), nguyên liệu sắt thép (2,2 triệu USD), dệt may (1,8 triệu USD), sản phẩm gỗ (1,6 triệu USD) [7, tr.63].

Như vậy, cơ cấu sản phẩm trao đổi thương mại của hai nước còn rất đơn điệu. Điều này cũng chứng minh hoạt động hợp tác thương mại giữa hai quốc gia đang còn khiêm tốn và cần tăng cường nhiều hơn nữa trong những năm tiếp theo. Mặc dù vậy, thương mại hai nước cũng dần hình thành những sản phẩm thế mạnh sự trên tình hình thực tiễn của hai quốc gia. Với chính sách cởi mở và với mối tình hữu nghị truyền thống, Việt Nam - Rumani chắc chắn sẽ đạt được những thành quả to lớn hơn trong quan hệ thương mại ở giai đoạn tiếp theo.

3. Triển vọng quan hệ thương mại Việt Nam - Rumani

Kết quả trao đổi thương mại từ 2010 đến 2016 cho thấy, tình hình hoạt động trao đổi thương mại giữa hai quốc gia liên tục tăng theo năm từ năm 2010 đến 2016 tăng từ 102.8 triệu USD (2010) lên 250 triệu USD (2016), đạt mức tăng 150 USD (trong 7 năm), tương đương mức tăng trưởng đạt 143.19%. Như vậy bình quân mỗi năm tăng thêm 20.45%. Đây là một con số đáng kể cho việc xuất nhập khẩu giữa hai quốc gia, với một tỉ lệ tăng trưởng nhanh và ổn định. Điều đó, dự báo một tương lai tốt đẹp trong quan hệ hợp tác thương mại giữa hai nước, khi hai quốc gia đang từng bước hoạt thiện các cơ sở pháp lí hội nhập và tiếp tục phát huy mối quan hệ ngoại giao truyền thống.

- *Thủ nhất:* Việt Nam và Rumani sẽ tiếp tục tăng cường hơn nữa mối quan hệ thương mại trong tương lai bao gồm về thương mại trao đổi và thương mại đầu tư. Lãnh đạo hai nhà nước sẽ tiếp tục đi đến các thỏa thuận, các hiệp định hợp tác trong lĩnh vực thương mại. Đặc biệt, giữa hai quốc gia sẽ khuyến khích mở rộng trong

lĩnh vực đầu tư về cơ sở hạ tầng, khoản đầu tư trực tiếp của nước ngoài (FDI).

- *Thứ hai:* Đa dạng cơ cấu sản phẩm trong trao đổi thương mại song phương. Hiện nay, trong quan hệ thương mại Việt Nam - Rumani tập trung nhiều trong lĩnh vực sản phẩm từ nông nghiệp như gạo, cà phê, cá basa, cá tra... từ Việt Nam và các thiết bị máy móc từ Rumani. Với khả năng quan hệ tốt đẹp giữa hai nước, trong tương lai Việt Nam và Rumani sẽ tăng cường và đa dạng hóa hơn nữa các sản phẩm trao đổi.

- *Thứ ba:* Gia tăng giá trị trao đổi thương mại, càng ngày tương xứng với tiềm năng. Mặc dù với một kết quả không lớn trong tổng trị giá trao đổi thương mại, nhưng tốc độ tăng trưởng nhanh sẽ tạo ra một triển vọng xa hơn nữa. Khi tình hình hợp tác thương mại được đa dạng hóa một cách toàn diện, kết quả trao đổi thương mại của hai nước có thể đạt đến giá trị tỉ USD mỗi năm.

- *Thứ tư:* Việt Nam và Rumani sẽ hỗ trợ đắc lực cho nhau trong việc tiếp cận các cận thị trường khác. Việt Nam sẽ hỗ trợ Rumani tiếp cận thị trường Đông Nam Á và phía Nam Trung Quốc. Bên cạnh đó, Rumani sẽ hỗ trợ đắc lực cho Việt Nam thâm nhập thị trường EU và các nước châu Âu khác.

4. Kết luận

Việt Nam và Rumani có một tiền đề rất tốt cho việc xác lập và phát triển quan hệ thương mại song phương. Hai nước có mối quan hệ truyền thống lâu dài trên 65 năm, là cơ sở hiểu biết lẫn nhau. Bên cạnh đó, yếu tố tiềm năng cũng cho phép hai quốc gia gia tăng mối quan hệ toàn diện trong thương mại. Từ năm 2010 đến nay, giá trị trao đổi thương mại giữa hai quốc gia liên tục tăng đều qua các năm, đây quả thật là một dấu hiệu đáng mừng. Tuy nhiên, kết quả đạt được trong mối quan hệ thương mại song phương còn khiêm tốn với tiềm năng của hai nước khi con số chỉ đạt giá trị 250 triệu USD (2016) và các mặt hàng trao đổi còn hạn hẹp. Nhưng với khả năng của hai đất nước và xu thế lịch sử hiện tại, triển vọng trong tương lai hai quốc gia sẽ đạt tới đa dạng hóa sản phẩm, tăng cường hợp tác toàn diện trong lĩnh vực thương mại, đạt giá trị trao đổi cao hơn nữa trong thời gian tới.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Ngoại giao (2011). *Hiệp định Về Hợp tác Kinh*

tế giữa Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước Rumani ngày 22/02/2011, Hà Nội.

- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (1996). *Văn kiện Đại hội VIII*. NXB Sự thật, Hà Nội.
- [3] Chính phủ CHXHCN Việt Nam và Chính phủ Rumani (1991). *Hiệp định về thương mại và thanh toán giữa chính phủ cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và chính phủ cộng hòa Rumani*.
- [4] Ban Quan hệ Quốc tế (2015). *Báo Cáo hồ sơ thị trường Rumani năm 2015*.
- [5] Ban Quan hệ Quốc tế (2016). *Hồ sơ thị trường Rumani năm 2016*.
- [6] Bùi Trọng Đình. *65 năm quan hệ hợp tác Việt Nam - Rumani*. <http://www.viomas.org/65-nam-quan-he-hop-tac-viet-nam-rumani>.
- [7] Đại sứ quán Việt Nam tại Rumani (2010). *60 năm quan hệ ngoại giao Việt Nam - Rumani*. Xuất bản tại Bucuresti, Rumani.
- [8] Hoàng Xuân Hòa (2014). *Đổi mới chính sách thu hút đầu tư nước ngoài trong bối cảnh tái cơ cấu nền kinh tế*. Tạp chí Đầu tư về tài chính, Số (5).
- [9] Hồ Chí Minh (2002). *Hồ Chí Minh: Toàn tập*. Tập 8, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [10] Ion.Dragnea (2010). *În viitor va fi neccesar un efort înzecit pentru întrefinerea și dezvoltarea relațiilor Româno - Vietnamezi*. Hội thảo “60 năm quan hệ Việt Nam - Rumani” Buchrest, Rumani.
- [11] Thương vụ Việt Nam tại Rumani (2016). *Trao đổi thương mại Vietnam-Rumani 2016*. <http://vietnam-export.com/trao-doi-thuong-mai-vietnam-rumani-2016/vn2527361.html>
- [12] *Toàn văn Tuyên bố chung Việt Nam – Rumani*. <https://vov.vn/chinh-tri/toan-van-tuyen-bo-chung-viet-nam-rumani-529648.vov>, cập nhật ngày 12/07/2016.
- [13] *Transcript of discussions held on the occasion of the visit to the democratic republic of vietnam of the party and government delegation from the socialist republic of Romania*. <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/122568>
- [14] *Tổng quan về thị trường bán lẻ Việt Nam*. <https://text.123doc.org/document/701560-tong-quan-ve-thi-truong-ban-le-viet-nam.htm>
- [15] Viện Hàn lâm khoa học Xã hội Việt Nam (2014). *Hướng tới xây dựng quan hệ đối tác chiến lược Việt Nam - Hoa Kỳ*. NXB Khoa học Xã Hội, Hà Nội.
- [16] *Politica externă a României după sfârșitul Războiului Rece*. <http://geopolitics.ro/politica-externa-a-romaniei-dupa-sfarsitul-razboiului-rece/>

TRADE RELATIONS BETWEEN VIETNAM AND RUMANIA (2010 - 2016)

Abstract: Vietnam and Romania are two countries have traditional relations with more than 65 years since they first established diplomatic relations. Before 1950, as a socialist country, Romania had helped in many fields in many historical periods and contributed significantly to support of Vietnam's Resistance War against America. Since 1989, after the change of political regime, Romania continues to maintain traditional relations with Vietnam. Since then, the relations between two countries have developed in a new direction, in which economic relations are praised by two countries. From the cooperation after transferring, two countries achieved important achievements for the economy. This article studies the bilateral economic relations in the field of trade cooperation by highlighting the factors, processes, and achievements of trade cooperation between Vietnam and Romania from 2010 to 2016. Base on the assessment, the article also evaluates the prospect of this relationship in the future.

Key words: Vietnam; Rumania; trade; export; import.